

İPLİK ÜRETİMİNDE 6 SİGMA METODOLOJİSİ KULLANILARAK YAPILAN ENERJİ VERİMLİLİĞİ PROJESİ

MURAT KARATAŞ
TÜRKİYE

Birçok kilometre taşı ile Bossa uzun bir tarihe sahiptir.

1951 Kuruluş

1979 Maraş iplik fabrikası bünyeye katıldı.

1990 15 milyon metre kapasite ile Bossa Denim kuruldu.

1993 Gömleklik işletmesi bünyeye katıldı.

2007 9,2 milyon dolar yatırım ile Bossa'nın son 5 yıl içindeki yatırımı 125 milyon dolara ulaştı.

2009 BOSSA Ar-Ge Merkezi sertifikasını elde etti. 4 million dolar teknolojik yatırım yapıldı..

Bugün Bossa...

750.000 metrekare alan üzerine kurulmuş olan 3 üretim tesisi ile Türkiye'nin en büyük entegre tekstil kumaş üreticilerinden birisidir.

2500 den fazla çalışana sahiptir.

2010 yılında satışın %90'ını ihraç etmiş ve 210 milyon dolar ciro yapmıştır.

Ayrıcalıklı ürünler, rekabet edebilen fiyatlar ve kısa terminler ile tekstil üreticilerine önderlik etmektedir.

BOSSA

“Vizyonumuz, işimizdir.”

BOSSA aynı zamanda çevreyi önemsemektedir.

Oeko-Tex
Since 2003

GOTS
Since 2007

TS 18001
Since 2007

ISO 14001
Since 2008

Organic Exchange
Since 2009

Global Recycle Standard
Since 2011

TS-EN 16001
Work in process

METODOLOJİ

- **ARAŞTIRMA KONUSU**

İplik üretim enerji maliyetinin yıllık 80.000 \$ azaltılması.

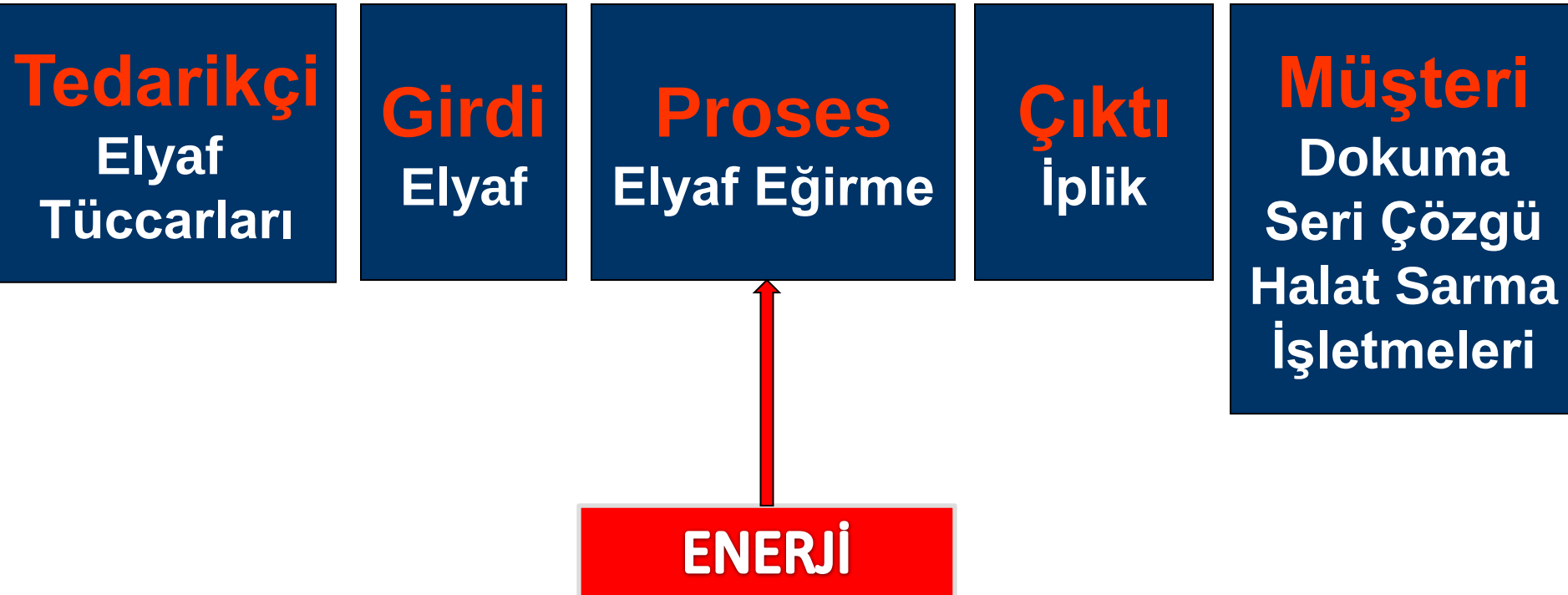
- **PROBLEM**

2008 yılı Bossa Denim&Spor giyim İşletmeleri iplik üretim prosesindeki enerji tüketiminin hedeften %1,5 fazla olması

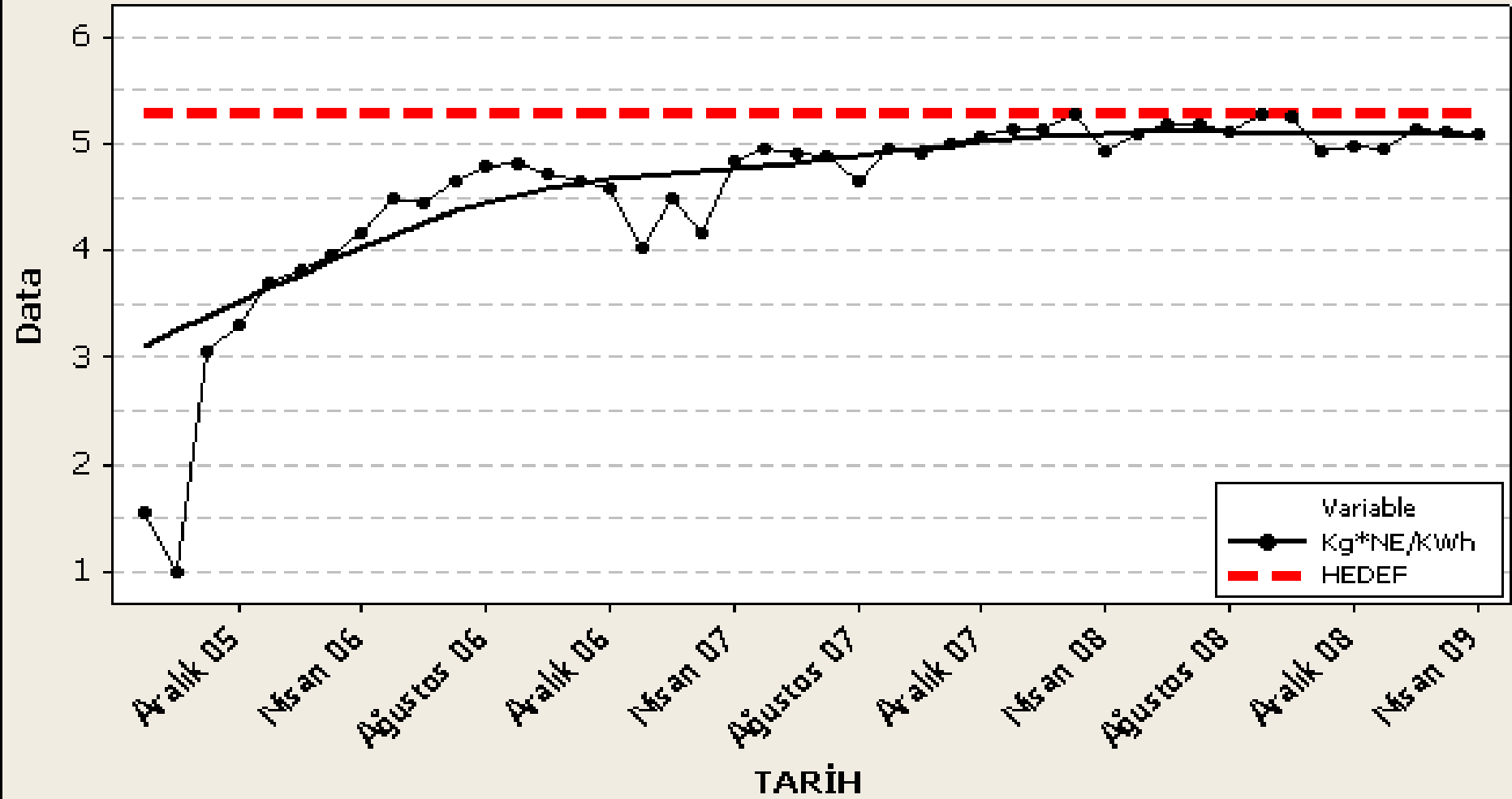
- **PROJE METRİĞİ**

$\text{Kilogram(İplik kütlesi)} * \text{Ne(İplik Nm.)} / \text{Kilovatsaat}$

DENİM&SPOR GİYİM İŞLETMELERİ SIPOC DİYAGRAMI

PROJE ÖNCESİ ZAMAN SERİSİ

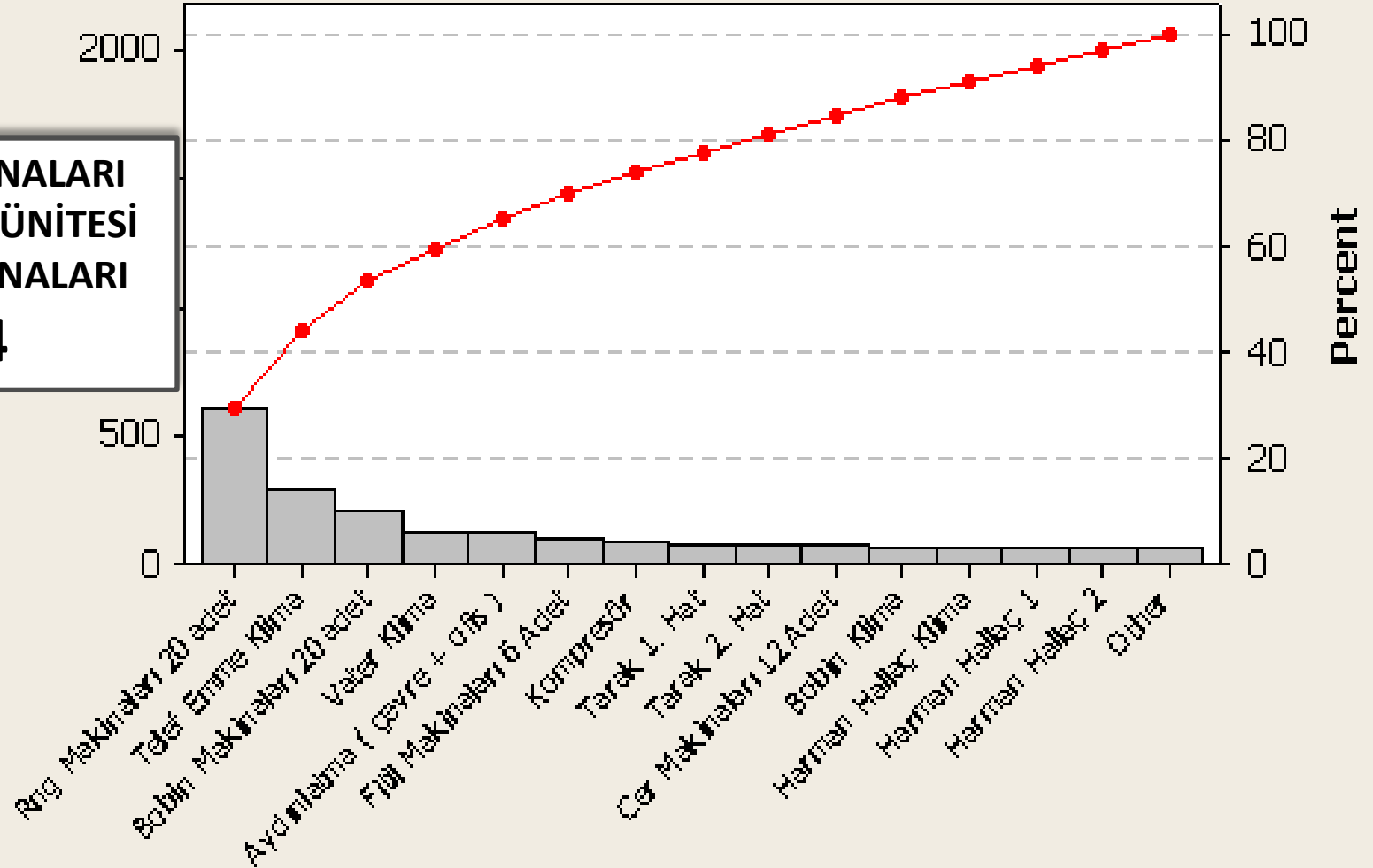

- Hedef enerji verimlilik katsayısı 5,28 Kg*Ne/Kilovatsaat
- 2008 yılı ortalama enerji verimlilik katsayısı 5,13 Kg*Ne/Kilovatsaat tir.

Pareto Chart of İplik İşletmesi Enerji Tüketimi

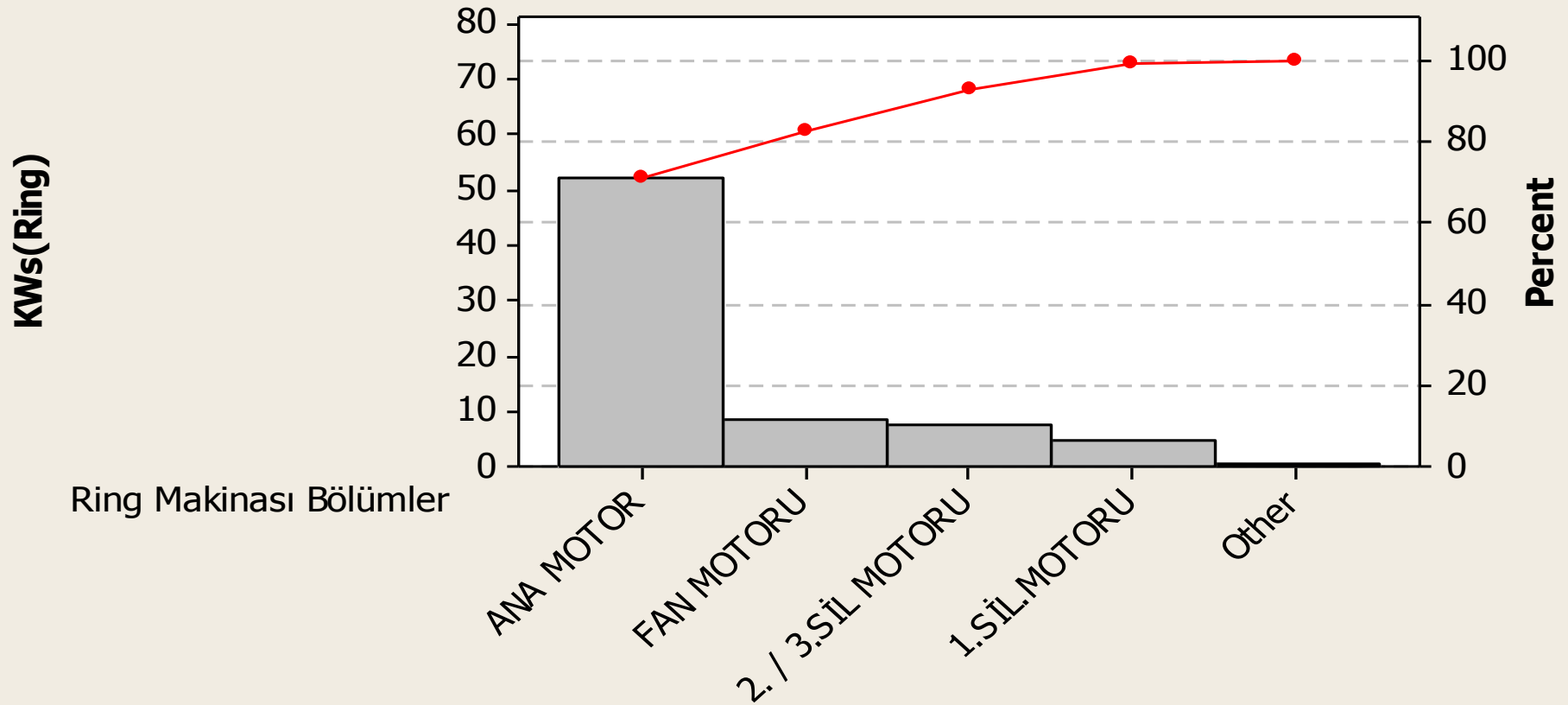
**VATER MAKİNALARI
TELEF EMME ÜNİTESİ
BOBİN MAKİNALARI
%54**

BÖLÜMLER

VATER MAKİNELERİ ENERJİ TÜKETİM PARETO GRAFİĞİ

Pareto Chart of Ring Makinası Bölümler

KWh(Ring)	52,25	8,55	7,41	4,56	0,64
Percent	71,2	11,6	10,1	6,2	0,9
Cum %	71,2	82,8	92,9	99,1	100,0

- Ana motor üzerinde üretilen materyale göre verimlilik çalışması yapılmıştır..

İPLİK NE	TİP	RPM	HIZ (M/DK)	AMPER	KAPASİTE	KG*NE	KG*NE/A	KW's	VATER VERİM	VERİM
6.5	RŞ	6458	15.8	40.2	36,944	240,137	5970	476	152.6%	15,8%
7	RŞ	6575	15.5	40.7	33,686	235,804	5795	481	148.1%	14,4+
7.09	SİRO	6494	15.1	40.0	32,643	231,437	5785	473	147.9%	14,4%
8.2	RK	7724	16.8	48.3	31,324	256,853	5313	572	135.8%	10,7%
8.9	RŞ	7716	16.1	47.7	27,565	245,327	5143	564	131.5%	9,5
8.7	RK	7932	16.7	49.5	29,237	254,365	5139	586	131.3%	9,4
7.41	RŞ	7531	15.9	47.6	32,638	241,851	5086	563	130.0%	9,0%
9.5	RŞ	8190	16.5	50.8	26,787	254,481	5012	601	128.1%	8,4%
9.8	RŞ	8130	16.1	50.1	25,397	248,891	4971	592	127.1%	8,1%
8.67	RŞ	7895	15.4	49.2	27,238	236,153	4796	583	122.6%	6,8%
13.5	RŞ	9420	15.8	56.7	18,273	246,685	4351	671	111.2%	3,4%
12.5	RK	9838	17.2	60.7	21,009	262,618	4328	718	110.6%	3,2%
16	RK	9290	14.4	53.6	14,024	224,391	4185	634	107.0%	2,1%
15	RŞ	9948	15.9	59.4	16,483	247,241	4161	703	106.4%	1,9%
20	RŞ	8843	12.3	46.9	9,629	192,575	4106	555	105.0%	1,5%
20	RK	9210	12.8	49.7	10,023	200,458	4036	588	103.2%	0,9%
13.9	RŞ	9155	14.2	54.4	15,777	219,307	4034	643	103.1%	0,9%
20	CS	9258	12.8	50.0	10,081	201,613	4030	592	103.0%	0,9%
20	T	9736	13.5	53.6	10,565	211,304	3940	635	100.7%	0,2%
14	SİRO	9350	14,1	55,7	15.579	218.112	3913	660	100,0%	0,0%

ÜRETİM MİKTARI(KG/VARDİYA)			
NE	45Hz	50Hz	TEST METODU
9,5/1	454,5Kg	453,5Kg	2Sample-T Test(P=0,843)
15/1	274,1Kg	272,2Kg	2Sample-T Test(P=0,553)
13/1	318,0Kg	322,1Kg	2Sample-T Test(P=0,174)

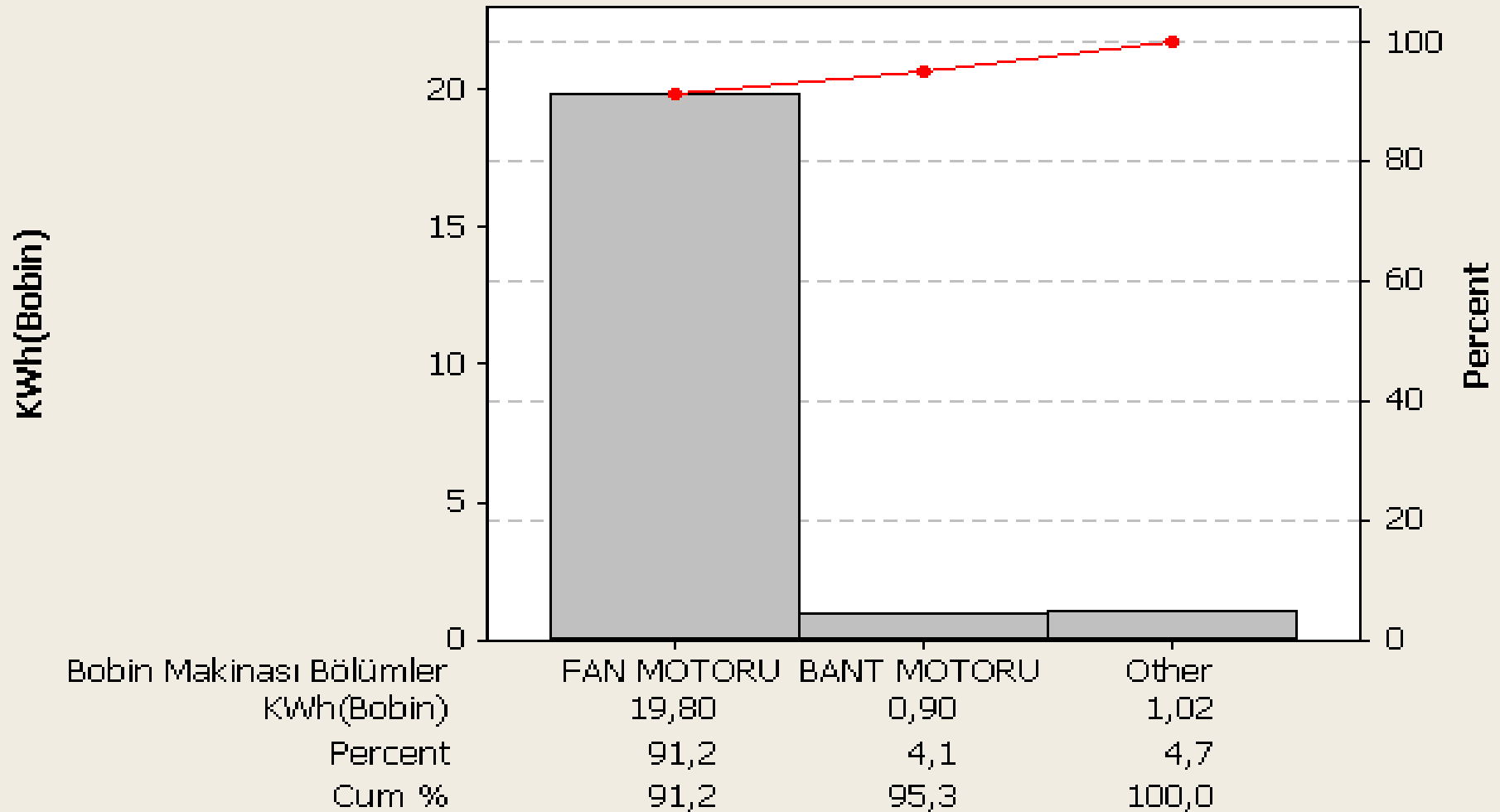
- Fan motoru elektrik tüketim miktarı %11,2 dir. 45Hz ve 50Hz frekans denemeleri yapılmıştır.
- 45Hz frekans denemeleri 3 tip materyal içinde başarılı sonuç vermiş olup yaklaşık olarak 0,73% enerji tasarrufu sağlanmıştır.

HALLAÇ-TARAK TELEF EMME ÜNİTESİ ENERJİ TÜKETİM ANALİZİ

- %14 lük enerji tüketim oranı ile Hallaç-Tarak makineleri telefemme üniteleri enerji tüketimi analiz edilmiştir. Bu makine grubu normal üretim dışında recycle üretiminde de kullanılmaktadır.
- İşletme tarafında üretilen recycle materyalinin ve fason tarafında üretilebilecek bu materyalin maliyet analizi yapılmıştır.
- Recycle üretiminin işletme maliyetinin yaklaşık 0,200\$/kg, fason maliyetinin yaklaşık olarak 0,100\$/kg olduğu tespit edilmiştir.
- Bu değişikliklerle yaklaşık olarak 1,80% enerji kullanımı azaltılmıştır.

BOBİN MAKİNELERİ ENERJİ TÜKETİM PARETO GRAFİĞİ

Pareto Chart of Bobin Makinası Bölümler

- Fan motoru üzerinde deneysel çalışmalar yapılmıştır.

BOBİN MAKİNESİ FAN MOTORU ÜZERİNDE YAPILAN DENEYLER

LİKRASIZ İPLİKLER	40Hz	50Hz	TEST METHOD
DENEY 1, UÇ BULAMAMA ORANI	2/27	1/27	2 ProportionTest P=0,551
DENEY 2, MAKİNE RANDIMANI	% 83,4	% 84,0	2 Sample-T Test P=0,401

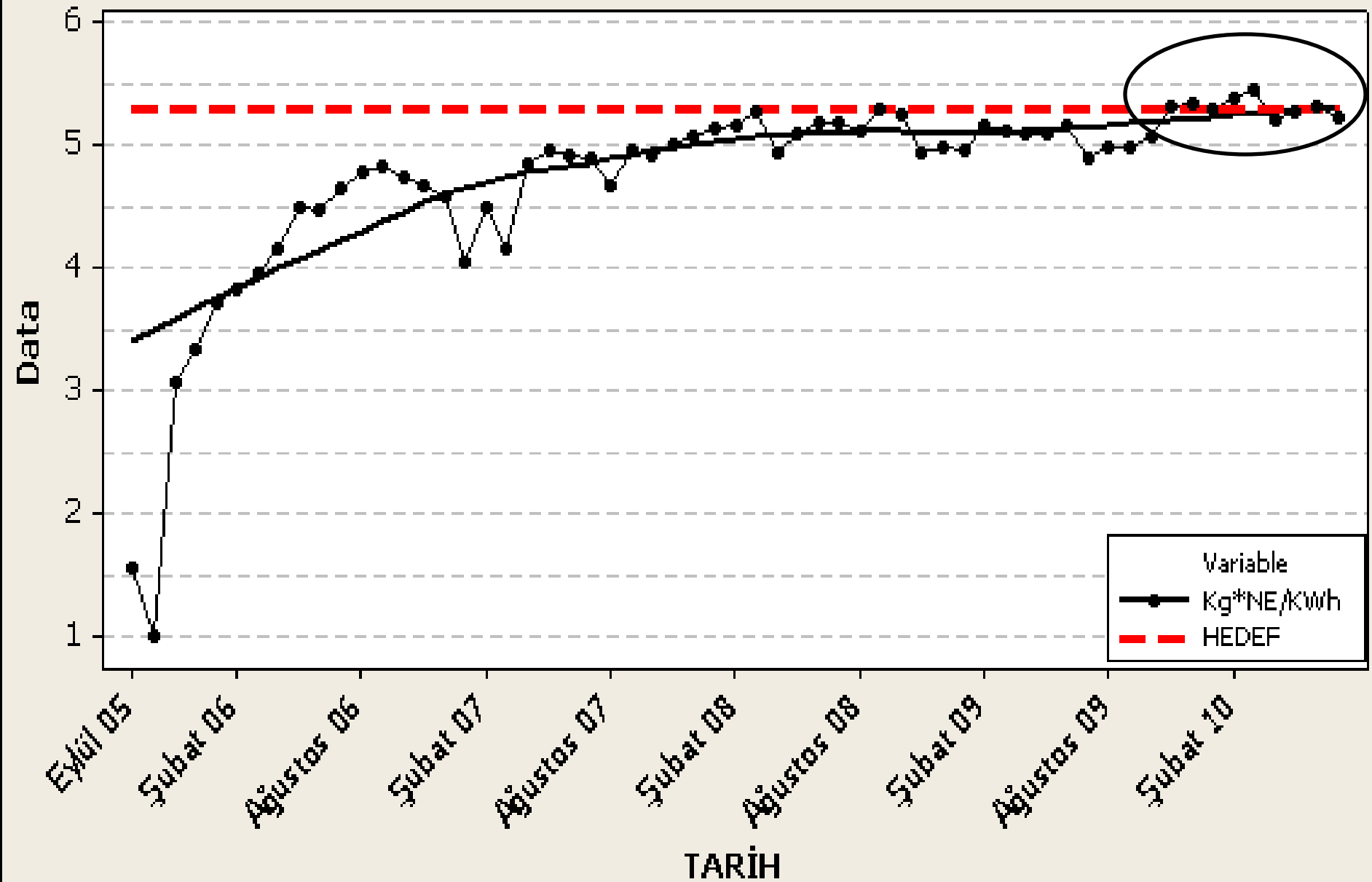
- Fan motoru elektrik tüketim miktarı %91,2 dir. 40Hz ve 50Hz frekans denemeleri yapılmıştır.
- 40Hz frekans denemeleri bu tip materyal içinde başarılı sonuç vermiş olup yaklaşık olarak 2,84% enerji tasarrufu sağlanmıştır.

BOBİN MAKİNESİ FAN MOTORU ÜZERİNDE YAPILAN DENEYLER

LİKRALI İPLİKLER	40Hz	50Hz	TEST METHOD
DENEY 1, UÇ BULAMAMA ORANI	19/30	3/30	2 Proportion Test P=0,000

- Deney1 likralı iplikler içinde yapılmıştır.
- 40Hz frekans denemeleri bu tip materyal için başarısız sonuç vermiştir.

PROJE SONRASI ZAMAN SERİSİ

DİNLEDİĞİNİZ İÇİN
TEŞEKKÜRLER